

Tekst van de toespraak uitgesproken door mevrouw J. Koningh, stadsdeelvoorzitter Oost/Watergraafsmeer gemeente Amsterdam op 1 juli 2001 tijdens de Nationale Dag der Bezinning afschaffing Slavernij, georganiseerd door het Landelijk Platform Slavernijverleden in de Laurentskerk te Rotterdam.

Titel: Samen nadenken, samen herdenken en samen vieren

Als voorzitter van Oost/Watergraafsmeer ben ik niet alleen trots dat ik u hier mag toespreken, maar natuurlijk ook dat het monument voor de afschaffing van de slavernij in ons stadsdeel komt te staan. Vanaf het moment dat wij gevraagd werden om te kijken of wij een plek hiervoor in het Oosterpark konden vinden hebben wij enthousiast gezocht. Die plek is gevonden en we zijn er trots op dat deze plaats in het Oosterpark is uitgekozen om het landelijk monument te plaatsen.

Buiten het feit dat het een mooi park is voldoet het ook aan de gestelde eisen.

- een representatief, aansprekend en duurzaam karakter
- goede toegankelijkheid voor een groot publiek
- de mogelijkheid tot het houden van een jaarlijkse herdenking

Ik noem deze eisen voor u op want het Oosterpark is voor degenen die het nog nooit gezien hebben een mooi park en ik denk dat al degenen die wel op de hoogte zijn niet anders kunnen dan dit beamen.

Het park heeft de slavernij en het afschaffen niet meegemaakt daarvoor is het te jong. Het heeft wel een respectabele leeftijd en kan bogen op het overleven van, al is het maar net, drie eeuwen. Het Oosterpark werd in opdracht van de gemeente Amsterdam in de jaren 1893 en 1894 aangelegd. Het park is ontworpen door Leonard A. Springer, naar het model van het Engelse landschapspark. Een park waar door een goede situering van water en groen mooie plekken zijn gecreëerd.

De keuze is gevallen op een plek aan de rand van het park waar het mogelijk is om een ontmoeting van veel mensen te realiseren. Maar ook een plek waar mensen individueel zich op hun gemak kunnen voelen, rustig kunnen zitten en bij het bekijken van het kunstwerk kun je dan tevens de geschiedenis laten passeren.

Verder is het van belang dat de plek goed zichtbaar was van buiten het park, dat het goed in de omgeving opvalt en dat het mensen uitnodigt om te komen kijken.

Het monument komt ook dichtbij andere herinneringen en gebeurtenissen uit het verleden te staan.

Zoals b.v. de volgende kunstwerken:

De bank van de Nederlandse volksschrijver Justus van Maurik.

Het beeld van de titaantjes, het bekende boek van Nescio en

Het jongste beeld van Jan Wolkers, een monument voor de tachtigers.

Ten tijde van het ontstaan van het park was het Witsenhuis aan het Oosterpark een ontmoetingspunt voor deze vernieuwende en baanbrekende beweging van de tachtigers.

Op de geplande plek voor het slavernijmonument is het beeld van de tachtigers vlakbij en goed te zien. Wolkers heeft dit beeld ontworpen naar aanleiding van een gedicht van Marsman over Herman Gorter:

Hij was van vuur

Een golf, een vlam

Een stromend stuk natuur

Hier komt de geschiedenis van Suriname en Nederland in de 19 de eeuw bij elkaar. En misschien nog wel meer door de titel van de tentoonstelling bij de onthulling van het monument van Wolkers door het voormalig stadsdeel Oost:

“Wij hadden warmen menschenharten”

Wanneer we terug kijken op het slavernijverleden is dit een wrange uitspraak, want juist toen was er van een warm hart geen sprake en we kunnen ons zelfs afvragen of mensen wel een hart hadden. Maar deze uitspraak werd gedaan in de overgang van de negentiende naar de twintigste eeuw. Laten wij het meenemen in de een en twintigste eeuw. Het

monument is niet alleen gericht op de verschrikkingen maar moet ook getuigen van hoop en geloof in een betere samenleving.

Dit was een schets van het park en de plaats die gereserveerd is voor het monument, vandaar nu een andere overgang, naar de toekomst, naar datgene wat komen gaat.

De kunstenaars hebben zich op deze plek georiënteerd, dat is duidelijk te zien wanneer we naar de ontwerpen kijken. Elk kunstwerk heeft iets bijzonders en bij allen zie je de lijn naar het slavernijverleden goed doorgetrokken. Maar duidelijk is ook dat de kunstenaars met hun kunstwerken willen aangeven dat een goed monument aan het verleden duidelijk kan maken dat we nog steeds moeten werken aan de toekomst en dat vrijheid niet vanzelfsprekend is.

De keuze voor het Oosterpark sluit heel goed aan bij de gevoelens van onze burgers in Oost/Watergraafsmeer en de wijze waarop zij dit tot uiting brengen in vele multiculturele activiteiten.

De dag van de afschaffing van de slavernij wordt elk jaar weer gevierd in het stadsdeel met een groot buurtfeest. Het tekent niet alleen de verbondenheid met de Oost/Watergraafsmeer bewoners van Surinaamse afkomst maar ook de gezamenlijke interesse in de verschillende culturen en achtergronden, door kennis te willen nemen van de Surinaamse geschiedenis

Het is belangrijk om de kennis over onze gezamenlijke geschiedenis niet verloren te laten gaan. Met het Tropenmuseum in de nabijheid is het natuurlijk fantastisch dat we hierdoor een meerwaarde kunnen creëren. Het Tropenmuseum heeft ten aanzien van de Surinaamse geschiedenis al veel te bieden ten aanzien van de Surinaamse cultuur en geschiedenis. Samen met de tentoonstelling in de Muiderkerk krijgt het nationale monument ook zijn nationale of moet ik zeggen internationale allure.

De verbondenheid onze Surinaamse bewoners met Oost is groot, dit is al eerder tot uiting gekomen bij de ramp met het SLM vliegtuig. Toen is gekozen om het monument ter nagedachtenis aan degenen die zijn omgekomen ook in Oost te plaatsen. Dichtbij de Draver waar veel van de omgekomen voetballers van Kleurrijk Nederland kwamen, het monument werd en is een trefpunt voor de nabestaanden om elkaar te ontmoeten en gezamenlijk te rouwen.

In het park worden vele activiteiten en festivals georganiseerd met als thema: de multiculturele samenleving. Op dit soort dagen komen vele bezoekers vanuit Amsterdam en daar buiten om in het park te genieten van al datgene wat er dan geboden wordt.

Maar bovenal wordt het dagelijks door vele mensen gebruikt en door de verscheidenheid aan bezoekers weerspiegelt het Oosterpark de multiculturele samenleving in al zijn facetten.

De slavernij in Suriname is een dieptepunt in de Nederlandse geschiedenis, dat kunnen we niet veranderen.

Het ontnemen van rechten aan bevolkingsgroepen en individuele mensen is onaanvaardbaar, daarom is en blijft het belangrijk om de afschaffing van de slavernij te blijven herdenken en te blijven vieren.

We hoeven maar om ons heen te kijken om te zien dat de rechten van de mens op vele plaatsen in de wereld geschonden worden en dat we dat elke keer weer moeten bestrijden.

En ook dichtbij....

Vooroordelen en discriminatie zijn vlakbij ons, steeds weer moeten wij ons daartegen te weer stellen. Vrijheid voor iedereen kan alleen bestaan wanneer iedereen ervan overtuigd is dat je daarvoor ruimte aan je medemens moet geven.

Belangrijk is het ook om echt met elkaar te praten, met elkaar in dialoog te gaan. Vooroordelen moeten niet verstopt worden, er moet over gesproken worden, dat is de enige manier om ze te weerleggen en daardoor weg te nemen.

In stadsdeel Oost/Watergraafsmeer proberen we steeds beter inhoud te geven aan de multiculturele samenleving.

Respect voor elkaar is de basis, maar komt pas goed tot wasdom als we ook kennis van elkaars geschiedenis, gewoontes en gebruiken hebben.

Een goed overleg is noodzakelijk om vanuit verschillende achtergronden tot oplossingen te komen, maar niet alleen formeel.

Juist informele contacten zijn zeer belangrijk, want je moet met elkaar:

samen kunnen nadenken

samen kunnen herdenken en

samen kunnen feestvieren,

Ik ben blij dat we met de plaatsing van het monument een vaste plek hebben voor de herdenking, daar kunnen we samen herdenken en nadenken en daarna natuurlijk gezamenlijk de afschaffing van de slavernij vieren.

Joke Koningh